

Epidemiologie diabetes mellitus

VERZE 2024-01.1

Metodický popis

Autorský kolektiv:	Klára Benešová ¹ , Jiří Jarkovský ¹ , Petr Klika ¹ , Ondřej Šanca ¹ , Daniel Klimeš ¹ , Jan Mužík ¹ , Martin Komenda ¹ , Ladislav Dušek ¹ ¹ Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
Recenzenti:	-
Datum vytvoření dokumentu:	8. 12. 2023
Datum poslední aktualizace:	26. 7. 2024
Datum a vyjádření pověření pro ochranu osobních údajů UZIS:	30. 4. 2024
Datum schválení poradou vedení UZIS:	30. 4. 2024
Typ výstupu:	Datový souhrn
ID výstupu:	NR-18-02
Klíčová slova	NRHZS, Národní registr hrazených zdravotních služeb, NDR, Národní diabetologický registr, diabetes mellitus, DM, incidence, prevalence, mortalita, antidiabetika, inzulin
EuroVoc	NT1 endocrine disease
Citace:	Benešová K., Jarkovský J., Klika P., Šanca O., Klimeš D., Mužík J., Komenda M., Dušek L. Epidemiologie diabetes mellitus. <i>Národní zdravotnický informační portál</i> [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2023. Dostupné z: https://www.nzip.cz/clanek/1769-datove-souhrny-epidemiologie-diabetes-mellitus-dm-v-cr . ISSN 2695-0340.
Datový souhrn dostupný na:	https://www.nzip.cz/clanek/1769-datove-souhrny-epidemiologie-diabetes-mellitus-dm-v-cr
Kontakt:	analyzy@uzis.cz

1 Popis datového souhrnu

1.1 Primární cíl

Datový souhrn přináší základní údaje o výskytu onemocnění diabetes mellitus (DM) v populaci ČR. Incidence, prevalence a mortalita je prezentována v časovém vývoji. Hodnoty jsou stratifikovány dle pohlaví, věku a kraje bydliště pacienta. Dále je sumarizována léčba vybranými skupinami léčiv (antidiabetika) a vybranými prostředky zdravotnické techniky (inzulinové pumpy, senzory). Veškeré hodnoty jsou vyjádřeny v absolutních počtech, v přepočtu na 100 000 obyvatel a jako podíl z celkového počtu diabetiků.

1.2 Základní informace

Datový souhrn umožňuje hodnotit epidemiologii DM v populaci ČR včetně časového vývoje. Kromě absolutních hodnot jsou uvedeny také standardizované hodnoty (v přepočtu na 100 000 obyvatel), a to souhrnně i s ohledem na pohlaví, věk a kraj bydliště pacienta.

Pacient s diabetes mellitus je v každém hodnoceném roce v datech NRHVS identifikován splněním alespoň jednoho z níže uvedených kritérií a) až d).

a) Pacienti s vykázanou diagnózou DM

Pacient je zařazen, pokud u něj v daném roce byla vykázána alespoň 1 z následujících diagnóz kódovaná dle [Mezinárodní klasifikace nemocí, 10. revize \(MKN-10\)](#):

- E10.0–9 diabetes mellitus 1. typu
- E11.0–9 diabetes mellitus 2. typu
- E12.0–9 diabetes mellitus spojený s podvýživou
- E13.0–9 jiný určený diabetes mellitus
- E14.0–9 neurčený diabetes mellitus
- G59.0 diabetická mononeuropatie
- G63.2 diabetická neuropatie
- H28.0 diabetická katarakta
- H36.0 diabetická retinopatie
- M14.2 diabetická artropatie
- N08.3 glomerulární poruchy při diabetes mellitus
- U69.74 syndrom diabetické nohy
- Y42.3 nežádoucí účinky léčby – inzulin a perorální antidiabetika

b) Pacienti s výkonem specifickým pro DM

Pacient je zařazen, pokud u něj v daném roce byl vykázan alespoň 1 z následujících výkonů (viz [Seznam zdravotních výkonů](#)):

- 01201 péče o stabilizovaného kompenzovaného diabetika 2. typu všeobecným praktickým lékařem
- 01299 (VZP) pacient odeslán k diabetologovi k dispenzarizaci
- 06129 nácvik a zaučování aplikace inzulinu
- 06130 ošetření hyperkeratóz a preulcerativních lézí u diabetiků
- 06131 speciální ošetření diabetické ulcerace
- 06145 reedukace pacienta s diabetem mellitem a jemu blízkých osob
- 06335 nácvik a zaučování aplikace inzulinu

- 06637 nácvik a zaučování aplikace inzulínu
- 13024 vyšetření rizika syndromu diabetické nohy
- 13026 vyhodnocení glykemických profilů z glukometru pomocí počítače
- 13051 cílená edukace diabetika
- 13053 týmová strukturovaná skupinová edukace diabetiků, pro skupinu maximálně 6 osob á 180 minut
- 13055 ošetření pacienta se syndromem diabetické nohy lékařem (1 noha)
- 13073 zhotovení speciálních kontaktních fixací a dlah u syndromu diabetické nohy
- 13075 profesionální kontinuální monitorace pomocí glukózového senzoru
- 13077 opakované kontinuální monitorování glykemie pomocí senzoru
- 13081 optimalizace nastavení inzulínové pumpy
- 13082 vyšetření pacienta s rizikem poruchy rozpoznávání hypoglykémie
- 13083 nastavení bolusového kalkulátoru pro flexibilní dávkování inzulínu
- 91801 (DRG) zavedení inzulínové pumpy (CSII)

c) Pacienti s antidiabetickou léčbou

Pacient je zařazen, pokud u něj v daném roce bylo vykázáno alespoň 1 léčivo ze skupiny A10 (léčiva k terapii diabetu) dle anatomicko-terapeuticko-chemické klasifikace léčiv ([ATC klasifikace](#)). Výjimku tvoří dapagliflozin (ATC A10BK01) a empagliflozin (ATC A10BK03), které mohou být předepisovány i pro léčbu jiných onemocnění a nejsou tudíž samy o sobě příznakem přítomnosti DM u pacienta.

d) Pacienti se zdravotnickým prostředkem (ZP) specifickým pro DM

Pacient je zařazen, pokud u něj v daném roce byla vykázána alespoň 1 pomůcka pro diabetiky ze skupiny 05 (ZP pro pacienty s diabetem a s jinými poruchami metabolismu; do roku 2020 skupina 11 – pomůcky pro diabetiky).

1.3 Interpretace, informační hodnota a případné limity

Datový souhrn vyhodnocuje incidenci, prevalenci a mortalitu diabetes mellitus v populaci ČR ve stratifikaci dle pohlaví, věku a kraje bydliště pacienta.

- Incidence – DM celkem: uveden je počet pacientů nově splňujících v daném roce definiční kritéria pro diabetes mellitus.
- Incidence – léčený DM: uveden je počet pacientů nově užívajících v daném roce antidiabetika (tj. léčiva z ATC skupiny A10).
- Prevalence – DM celkem: uveden je počet pacientů splňujících v daném roce definiční kritéria pro diabetes mellitus.
- Prevalence – léčený DM: uveden je počet pacientů užívajících v daném roce antidiabetika (tj. léčiva z ATC skupiny A10)
- Mortalita – celková: uveden je počet osob zemřelých v daném roce (z libovolných příčin), které 1) byly v daném a/nebo předchozím roce léčeny antidiabetiky nebo 2) byly v daném roce identifikovány jako pacienti s DM, tj. včetně osob bez zaznamenané antidiabetické léčby.
- Mortalita – specifická: uveden je počet pacientů, kteří v daném roce zemřeli a základní příčinou smrti byl určen diabetes mellitus.

Dále je vyhodnocena léčba DM. Pro jednotlivé skupiny antidiabetik je uveden počet pacientů, kterým bylo léčivo v daném roce alespoň 1krát předepsáno. V případě inzulínových pump a senzorů (CGM, FGM) je uveden počet pacientů, kterým byl v daném roce vykázan zdravotnický prostředek (přístroj nebo příslušenství) spadající do příslušných úhradových skupin zdravotnických prostředků definovaných v příloze č. 3 zákona o veřejném zdravotním pojištění (zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění).

Inzulínové pumpy:

- 05.03.03.01 inzulínové pumpy bez možnosti kontinuální monitorace
- 05.03.03.02 inzulínové pumpy s možností kontinuální monitorace
- 05.03.03.03 inzulínové pumpy – s napojením na kontinuální monitoraci glukózy a automatickou odezvou na blížící se hypoglykémii a / nebo hyperglykémii
- 05.03.03.04 náplastové inzulínové pumpy
- 05.03.05.03 sady baterií k inzulínové pumpě
- 05.03.05.04 zásobníky inzulínu pro inzulínové pumpy plastové – 1,6–2 ml
- 05.03.05.05 zásobníky inzulínu pro inzulínové pumpy plastové 3–4 ml
- 05.03.05.06 infuzní sety s kovovou jehlou
- 05.03.05.07 infuzní sety s teflonovou jehlou

CGM (Continuous Glucose Monitoring):

- 05.02.05.01 systém pro kontinuální monitoraci glukózy (CGM) – senzory, vysílače a případně přijímač, který není "SMART" zařízením

FGM (Flash Glucose Monitoring):

- 05.02.04.01 přijímač pro okamžité monitorování glukózy (FGM = Flash Glucose Monitoring)
- 05.02.04.02 senzory pro okamžité monitorování glukózy (FGM = Flash Glucose Monitoring)

Klasifikace pacientů podle typu DM (DM 1. typu, DM 2. typu, jiný DM) není k dispozici.

1.4 Ochrana osobních údajů

Datový souhrn je připravován v souladu se zákonem 372/2011 Sb. (Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování) §73 odst. 8 a zákonem 110/2019 Sb. §16.

1.5 Klíčová slova dle MeSH (medicínsky specifický slovník)

NRHZS, Národní registr hrazených zdravotních služeb, NDR, Národní diabetologický registr, diabetes mellitus, DM, incidence, prevalence, mortalita, antidiabetika, inzulín

1.6 Klasifikace dle EuroVoc (multidisciplinární slovník EU)

NT1 endocrine disease

2 Technická charakteristika

- Periodicita aktualizace: 1x ročně za uzavřený kalendářní rok
- Formát datové sady: xlsx
- Velikost: 0,9 MB

3 Zdroj dat

Zdrojem informací pro datový souhrn je databáze [Národního registru hrazených zdravotních služeb \(NRHZS\)](#), která je ve správě ÚZIS ČR dle zákona 372/2011 Sb. (Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování) §77a.

4 Obsah datového souhrnu

- **List „Incidence – DM celkem“** = *uveden je počet pacientů nově splňujících v daném roce definiční kritéria pro diabetes mellitus*
- 1. Stratifikace výstupu – řádky**
    - Stratifikace 1: celkem
    - Stratifikace 2: podle pohlaví
    - Stratifikace 3: podle věkové kategorie
    - Stratifikace 4: podle kraje bydliště pacienta
    - Stratifikace 5: podle okresu bydliště pacienta
    - Stratifikace 6: podle pohlaví a věkové kategorie
    - Stratifikace 7: podle věkové kategorie a kraje bydliště pacienta
  - 2. Stratifikace výstupu – sloupce**
    - Stratifikace 1: podle roku
  - 3. Číselné vyjádření ve výstupu**
    - Výstup 1: absolutní počet pacientů
    - Výstup 2: počet na 100 000 obyvatel
    - Výstup 3: procentuální zastoupení v daném roce (% z celkem)
- **List „Incidence – léčený DM“** = *uveden je počet pacientů nově užívajících v daném roce antidiabetika (tj. léčiva z ATC skupiny A10)*
- 1. Stratifikace výstupu – řádky**
    - Stratifikace 1: celkem
    - Stratifikace 2: podle pohlaví
    - Stratifikace 3: podle věkové kategorie
    - Stratifikace 4: podle kraje bydliště pacienta
    - Stratifikace 5: podle okresu bydliště pacienta
    - Stratifikace 6: podle pohlaví a věkové kategorie
    - Stratifikace 7: podle věkové kategorie a kraje bydliště pacienta
  - 2. Stratifikace výstupu – sloupce**
    - Stratifikace 1: podle roku
  - 3. Číselné vyjádření ve výstupu**
    - Výstup 1: absolutní počet pacientů
    - Výstup 2: počet na 100 000 obyvatel
    - Výstup 3: procentuální zastoupení v daném roce (% z celkem)
- **List „Prevalence – DM celkem“** = *uveden je počet pacientů splňujících v daném roce definiční kritéria pro diabetes mellitus*
- 1. Stratifikace výstupu – řádky**
    - Stratifikace 1: celkem

- Stratifikace 2: podle pohlaví
- Stratifikace 3: podle věkové kategorie
- Stratifikace 4: podle kraje bydliště pacienta
- Stratifikace 5: podle okresu bydliště pacienta
- Stratifikace 6: podle pohlaví a věkové kategorie
- Stratifikace 7: podle věkové kategorie a kraje bydliště pacienta

2. Stratifikace výstupu – sloupce

- Stratifikace 1: podle roku

3. Číselné vyjádření ve výstupu

- Výstup 1: absolutní počet pacientů
- Výstup 2: počet na 100 000 obyvatel
- Výstup 3: procentuální zastoupení v daném roce (% z celkem)

➤ **List „Prevalence – léčený DM“** = *uveden je počet pacientů užívajících v daném roce antidiabetika (tj. léčiva z ATC skupiny A10)*

1. Stratifikace výstupu – řádky

- Stratifikace 1: celkem
- Stratifikace 2: podle pohlaví
- Stratifikace 3: podle věkové kategorie
- Stratifikace 4: podle kraje bydliště pacienta
- Stratifikace 5: podle okresu bydliště pacienta
- Stratifikace 6: podle pohlaví a věkové kategorie
- Stratifikace 7: podle věkové kategorie a kraje bydliště pacienta

2. Stratifikace výstupu – sloupce

- Stratifikace 1: podle roku

3. Číselné vyjádření ve výstupu

- Výstup 1: absolutní počet pacientů
- Výstup 2: počet na 100 000 obyvatel
- Výstup 3: procentuální zastoupení v daném roce (% z celkem)

➤ **List „Mortalita“**

Oddíl: Mortalita – celková = *uveden je počet osob zemřelých v daném roce (z libovolných příčin), které 1) byly v daném a/nebo předchozím roce léčeny antidiabetiky nebo 2) byly v daném roce identifikovány jako pacienti s DM, tj. včetně osob bez zaznamenané antidiabetické léčby*

1. Stratifikace výstupu – řádky

- Stratifikace 1: celkem
- Stratifikace 2: podle pohlaví
- Stratifikace 3: podle věkové kategorie
- Stratifikace 4: podle kraje bydliště pacienta

2. Stratifikace výstupu – sloupce

- Stratifikace 1: podle roku

3. Číselné vyjádření ve výstupu

- Výstup 1: absolutní počet pacientů
- Výstup 2: počet na 100 000 obyvatel
- Výstup 3: procentuální zastoupení v daném roce (% z celkem)

Oddíl: Mortalita – specifická = *uveden je počet pacientů, kteří v daném roce zemřeli a základní příčinou smrti byl určen diabetes mellitus*

1. Stratifikace výstupu – řádky

- Stratifikace 1: celkem
- Stratifikace 2: podle pohlaví
- Stratifikace 3: podle věkové kategorie
- Stratifikace 4: podle kraje bydliště pacienta

2. Stratifikace výstupu – sloupce

- Stratifikace 1: podle roku

3. Číselné vyjádření ve výstupu

- Výstup 1: absolutní počet pacientů
- Výstup 2: počet na 100 000 obyvatel
- Výstup 3: procentuální zastoupení v daném roce (% z celkem)

➤ **List „Antidiabetická léčba“**

1. Stratifikace výstupu – řádky

- Stratifikace 1: inzulínová a neinzulínová antidiabetika
- Stratifikace 2: skupiny antidiabetik
- Stratifikace 3: prostředky zdravotnické techniky

2. Stratifikace výstupu – sloupce

- Stratifikace 1: podle roku

3. Číselné vyjádření ve výstupu

- Výstup 1: absolutní počet pacientů
- Výstup 2: počet na 100 000 obyvatel
- Výstup 3: procentuální zastoupení v daném roce (% z celkem)